

III.2 Poznámky k Zamyšlení nad hlavní myšlenkou Wittgensteinova *Tractatus logico-philosophicus*

Tomáš Holeček

1. Wittgensteinovy *Traktátové* teze 6.-6.01 pojednávají o obecné *formě* pravdivostní funkce. Pravdivostní funkce jsou takové výrazy obsahující proměnné, které pravdivostním hodnotám hodnot svých proměnných (pravdě – řec. ἀλήθεια – a nepravdě – řec. ψεῦδος) přiřazují *pravdivostní hodnoty*. Obecná forma pravdivostní funkce je obecnou formou *všeho*, co lze *smysluplně* říci. Všechno, co lze *smysluplně* říci, je složené postupnou aplikací skladebné operace $N()$; ta je rozšířením operace NOR (tzv. *Sheffer stroke*) ze dvou na neurčitý počet členů (*TLP* 5.502). Všechno, co lze *smysluplně* říci, vypadá tedy takto:

a) Elementární výroky, které jsou pravdivostními funkcemi jen sebe sama; označme je proměnnými $p, q \dots$ atd.

b) Z nich postupně složené výroky, které jsou hodnotami výrokových funkcí:

$N(p)$

$N(q)$

$N(p,q)$

$N(N(p,q))$

$N(N(p,q),N(N(p,q)))$

$N(N(N(p,q)),N(N(p,q)))$

$N(p,N(q))$

... atd.

V postupném aplikování operace $N()$ jde o složení všeho, co lze s ohledem na pravdivost a nepravdivost říci. Bereme-li to jako *agere* myslícího Já, jde v něm o pravdu a nepravdu (viz Spinozovu pravdivou ideu – lat. *idea vera* – z *Pojednání o nápravě rozumu*.)

2. Nemá smysl se ptát, co musí *být*, abychom tomuto rozuměli, tj. co musí být jako podmínka možnosti *agere* myslícího Já (*TLP* 5.5542). Neptáme se, a ani nijak neurčujeme, co *je*, a proto se ani neptáme, co znamená *bytí*.